

ቀዳም ሥዑር 2010 (2002 ዓ.ም.)

“እመ ስቀሉ ክርስቶስ ውስተ ሲኦል ወሪዶ፣ ለጸላኢ ቀተሎ፣ ርእሶ መተሮ”

ንባባት፡

2ቆሮንጦስ 5፡ 6-ፍ፣ ሮሜ 6፡3-1

1ጴጥ 3፡ 15-ፍ፣

ግ.ሐ. 3፡12-4፡5

ማቴ 27፡62-ፍ ሉቃስ 24፡1-12

ስብከት፡

አንሰ ሰኩብኩ ወኖምኩ

ወተስማእኩ እስመ እግዚአብሔር

አንሥአኒ ኢይፈርህ እምአእላፍ አሕዛብ።

ኢየሱስ ድሕሪ ናይ ሰለስተ ሰዓት ግዓር ሞይቱ። ወንጌላውያን አብቲ ኢየሱስ ዝሞቶሉ ሰዓት ሰማይ ጸልሚቱ፣መጋረጃ ቤተ መቐደስ አብ ክልተ ካብ ጫፍ ናብ ጫፍ ተተርቲሩ ይብሉና (ማቴ 27፡51) እዚ ኸአ ሞት ናይ ክርስቶስ ንብሉይ ኪዳን ከምዝተክአ ንምምልካት እዩ። ምሽት ዓርቢ ምስ ኮነ ናብ ቀዳም ፋሲካ አይሁድ ዘውግሕ ስለ ዝነበረ እቶም ሬሳታት ክቐበሩ ነርዎም ስለዚ ንጲልጦስ አእጋሮም ሰቢሮም ክውርድዎም ሓቲቶሞ። ጲላጦስ ምማቱ ምስ አረጋገጸ ከምድላዮም ክገብሩ አፍቂድሎም፣ ሓደ ካብቶም ወተሃደራት ብኸኑናት ጎኑ ወጊእዎ ሽዑ ደምን ማይን ወጸኡ (ዮሐ19፡33) ቅዱስ አጎስጦኖስ አብዚ ከስተንተን ከሎ ካብቲ ዝተኸፍተ ጎኒ ኢየሱስ ምስጠራትን ቤተክርስቲያንን ወጺኦም ይብል። ናይ ሕይወት ማዕጸ ተኸፊቱ ሽዑ ምስጠራት ካብኡ ውሒዞም ብዘይ ምስጠራት አብ ሓቀኛ ሕይወት ክእቶ አይክአልን እዩ። (ቅ. አጎስጦኖስ አብ ቀንጌል ዮሐንስ ዝገበሮ መጽናዕቲ፣ 120፣2) ቤተክርስቲያን አብ ዓለም ብጸጋ እግዚአብሔር ትዓቢ፣ ናይ እዚ ዕብዩት ቤተክርስቲያን ብደምን ማይን ይምሰል ካብቲ ዝተኸፍተ ጎድኒ ሰቐል ኢየሱስ ዝፈሰሰ (ቫቲካን ብርሃን አሕዛብ 3)።

ካብ መስቀል ምስ አውረድዎ አብ ሕቕፊ አዲኡ አውሪዶሞ፣ ኩሉ ሰውነቱ ቐሲሉ እንከሎ ርእያቶ ሓቐፋቶ እዚ ንኸልና ብሰብአዊ ዓይኒ ክንርእዮ ኸሎና ከቢድ እዩ ማርያም ግን ካብ መጀመርታ ከምቲ ስምዖን ነቢይ ዝበላ ኩናት አብ ልብኺ ክአቱ እዩ ዝበላ ብሞቱን ኩሎም ስለ ዝኸሓድዎን ክልተ ኸኑናት ተቐቢላ። ሞት ኢየሱስ ካብ ሓጢአት ጥራሕ አይኮነን አድኒኑና ንፍቓድ አምላኽ ልዕሊ ኹሉ ግላዊ ድሌታትና ክንሰርዕ፣ከመይ ገርና ክንምሕር ከምዝግብአና ወላ እቲ መባእስትና እንተዘይተጣዕስ፣ ከመይገርና እቐረ ከም ንብል ምሂሩና፣ ክሳብ መጨረሻታ ክሳብ ሞት ከመይ ገርና አርድእቱ ከም ንኸውን፣ ከመይ ገርና ንስቓይ ተጸዊርና ክንገግዝ እውን ምሂሩና እዩ። ቅዱስ በናቨንቱር ዝብሃል ክንደይ ጥዑም ኢዩ ምስ ዝተሰቐለ ኢየሱስ ምኃን ይብል ነበረ። ሰለስተ ነገራት ይምን ነበረ ሓደ አብ ትሕቲ እግሪ ኢየሱስ ምኃን ካልአይ አብ ትሕቲ ኢድ ኢየሱስ ምኃን ሳልሳይ ከአ አብ ጎኒ ኢየሱስ ኮንካ ምንባር። ኩልና ክንምነዮ ዝግባእ ሰናይ ትምኒት።

ኢየሱስ ምስ ሞተ ኒቆዲሞስን ዮሴፍ ብዓል አርማትያስ ዝተባህሉ ቀበርዎ። ዮሴፍ ሃብታም ብዙሕ ብዛዕብኡ አብ ወንጌል ዘይንገር ኢየሱስ ምስ ሞተ ሽዑ ተኸታል ኢየሱስ ምኃን ዝተግለጸ ብድፍረት ንጲላጦስ ንሬሳ ኢየሱስ ይሓትት። ንሬሳ ኢየሱስ ንወዲ አምላኽ፣ ሃብቲ ቤተክርስቲያን ዝኾነ ሰውነት ይሓትት። አብዚ እዋን ኩሎም

ሐዋርያት ብዙ ዮሐንስ ሐዲጎሞ ሃዲሞም ብማዕዶ ዝኣምኑ ዝነበሩ ግን ኣብ ሞቱ ኣይሓደግዎን። ንሬሳ ከይፈርሑ ሓቲቶም። ምስ ዮሴፍ ኒቆዲሞስ ኣቐዲሙ ብለይቲ ምስ ኢየሱስ ዘዕለለ ይመጽእ ኩሉ ዘድሊ ኣብ ሥርዓተ ረሳ የማልእ። ስነስርዓት ቀብሪ ኢየሱስ ብውሑዳት ኣንስትን ኣሰብኡትን እዩ ተፈጸመ። ሕሙማት ዘሕዊ ዝነበረ፣ ሙታን ዘተንስኤ፣ ኩሉ ቃል ኣምላኽ ዘስተምህር ዝነበረ ብኸሎም ተኸሒዱ። ንሕናኽ ምስመኒኦም ኢና እስከ ንነፍስና ንሕተት። ስነስርዓት ቀብሩ ብተሃዋኽ ፈጸሞም ምኽንያቱ ንጽባሒቱ ሰንበት ኣይሁድ ስለ ዝነበረ ብወሑዳት ሰባት መብዝሕትኤን ኣንስቲ ተፈጸመ። ዮሴፍን ኒቆዲሞስን ንሬሳ ኢየሱስ ክሓጽብዎ ኩሉ ስርዓት ክፍጽሙሉ ከለው ፍሉይ ትእምርቲ ኣለዎ ማለት ንሰውነት ክርስቶስ ምሓዝ ክንደይ ከብርን ጸጋን ኣለዎ። ሎሚ ሰውነት ክርስቶስ ብመልክዕ ህብስቲን ወይንን ኩሉ ጊዜ ምሳና ኣሎ ክንበጽሖ ክንሕዞ ይደልየና።

ሰውነት ኢየሱስ ኣብ መቐብር ምስ ኣተወ ዓለም ጸልማት ኮነት። ማርያም ንበይና ብርሃን ተሪፋ። ናይ ድሕነት ሥራሕ ተፈጸሙ ካብ ሕጂ ንድሓር ደቂ ኣምላኽ ኢና፣ ምኽንያቱ ኢየሱስ ምእንታና መይቱ ዕርቡን ድሕነት ሂቡልና እዩ። (1ቆሮ 6:20) ኣነን ንስኹምን ክቡር ዋጋ ዝተኸፍለልና ኢና። ሎሚ ሕይወትን ሞትን ክርስቶስ ኣብ ናይ ነፍሲ ወከፍና ሕይወት ክነምጽኦ ኣሎና። ብንስሓን ተጋድሎን ክንመውት ኣሎና ክርስቶስ ብፍቕሪ ኣባን ምእንቲ ክነብር።

ሐዋርያት ሬሳ ኢየሱስ ክቕበር እንከሎ ኣበይ ከም ዝነበሩ እንፈልጦ ነገር የለን፣ ምናልባት ኣብቲ ከባቢ ተሓቢኦም ይዕዘቡ ነሮም ይኾኑ ማለት ፈሪሖም ተስፋ ቆሪፎም ጉህዮም ዝገብርዎ ጠፊእዎም ፀሓይ ዓሪባቶም ነራ ትኸውን ዘይተጸበይዎ ነገር ኣንኒፍዎም ወላእኳ ኣግሂዱ ኣነ ክመውት እዩ ግን ክትንሥእ እዩ ኢልዎም ይንበር እምበር። ኣብ መዓልቲ ሰንበት ወይ ዓርቢ ሰቕለት ምሸት ወይ ቀዳም ብሓንሳብ ዝተራእዩሉ (ሉቃስ 24:9) ሓደ ምኽንያት ክኸውን ዝኸእል ኣብ ኣደ ኢየሱስ ስለ ዝተመልሱ እዩ። ንሳ ብእምነታ፣ ብተስፋኦታ፣ ብፍቕሪ ነታ እትውለድ ዝነበረት ቤተክርስቲያን ዑቕብኣ ኮይና። ሽዑ ቤተክርስቲያን ተወሊዳ ኣብ ትሕቲ ጽላል ማርያም። ንሳ ካብ መጀመርታ ናይ ኩሎም እቶም ኣብትሕቲ ጭቕና ዝርከቡ ኣላይት እያ። እዚ ዕለት ንማርያም መዓልቲ ሓዘን ኣይኮነን ወዳ ካብ ስቓይ ነጻ ኮይኑ፣ ስለዚ ንትንሣኤኡ ትጽብ ነራ። በዚ እያ ነተን ንሬሳ ኢየሱስ ክቕብኣ ዝኸዳ ዘይሰዓበተን። ቀዳም ሥዑር እምብኣር ነዚ ዕሞቕ ተረዲእና ክነብዕሎ ይግባእ።

ቀዳም ሥዑር መበሊኣ መቐድም ትንሣኤ ስለ ዝኾነት እያ፣ ኣብ ክንድኣ እሑድ ሰንበት ተሠርዐት ብሥዕረት ትንሣኤ ክርስቶስ ተተክኤት፣ ቅዳሴ ኣትናቴምን ንቐዳም ሥዑርን ንእሑድ ሰንበትን እንከነጸጽር፣ “ንዑ ንቦኸሪ በዓለት ቕድስት ሰንበተ ክርስቲያን ናኽብራ፣ እዚኣ ዕለት ንነብያት ተፈልጠት ንኅዝቢ ኣይሁድ ግን ተሰወረት፣ ብኣና ግን ብምሉእ ተገልጸት . . . በብሶሙን ትብዓል . . . በዚኣ ዕለት እሱራት ተፈትሑ፣ ገባር ነጻ ወጹ” ይብል። ኅይታና ኢየሱስ ክርስቶስ ብቀዳም ናብ ሲኦል ወረደ ነቶም ኣብኡ ተሓይሮም ዝነበሩ ነፍሳት ሓርነት ዝኣወጀሉ (1ጴጥሮ 3:19) ካብ መቐሕ ፈቲሑ መንግስተ ሰማይ ዘእተወሉ ስለ ዝኾነ ቀዳም ሥዑር ትብሃል። ኩሎም መጻኢንንቲ ጽልመት ተሳዓሮም ከምኡ ኩሉ ንሓዲስ ምዕራፍ ክኸተል ሓዲስ መገዲ ተሰሪዕሉ ስለዚ ኣረጊት ተቐይሩ ብሓዲስ ተተኪኡ በዚ ሽኦ ቀዳም ሥዑር ተባሂሉ። ኣብ ሥርዓትና ትንሣኤ ክርስቶስ ሰላምን ዕርቅን ከም ዝኾነ ንምምልካት “ ገብረ ሰላም በመስቀሉ ትንሣኤሁ ኣግሃደ” እናዘመርና ብድሮ ትንሣኤ ታሕጓስና ንምግላጽ ሰቲ ንዕድል ንሓዲስ ርክብ ምስ ኣምላኽ መታን ክንክተል። ነቲ

ብቀዳም ሥዑር አብ ርእሰና ዝገበርናዮ ሰት ሰንበት ፋሰካ ለይቲ ክርስቶስ ተንሥኦ እሙታን ምስተባህል ንበትኮ ምልክት ስዕረት ጸልማት፣ ምልክት ምስ ክርስቶስ ምትንሣእ እዩ።

ሞት ንኢየሱስ አብ መቓብር አይግገቶን መረት ውሒጣ አየትረፊቶን መቓብር ጥርሑ ጸንሐ እናበሉ ወንጌላውያን ይነግሩና። ትሩፋት መስዋዕቱ ነቶም ቅድሚኡ አብ ሲኦል ዝነበሩ ነጻነት ክእውጅ ናብ ሲኦል ወረደ። ኩሉ ተልእኮኡ ምስ ፈጸመ “ተፈጸመ” ዝበለ ኢየሱስ ምድራዊ ሕይወቱ ፈጸሙ ብሓዲስ መልክዕ ነቲ ዝፈጸሞ ብዝበለጸን ዝሓሸን ገሩ ጀሚርዎ። አብ ቀዳም ሥዑር ዝተፈጸመ ክንርኢ ከሎና ፍሉይ አስተንትኖ ይሓተና። ኢየሱስ ቅድሚ ምግቱ ዘሕለፎ ክንሓስብ ከሎና ዕሞቕ ትንሣኤኡ ክንርዳእ ይሕግዘና።

ፍሉይ ነገር አብ ዓለም አጋጢሙ፣ ዓቢ ጸጥታ ኮይኑ ዓለም ጸጥ ኢላ ከምይ እቲ ንጉሥ ናይ ነገስታት አብ ክርሲ ምድሪ ሓዲሩ አብኦ ደቂቡ። ንሱ ካብ ድቃስ ተበራቢሩ ነቶም አቕዲሞም ዝደቀሱ ከበራብሮም ምእንቲ። ንሱ ብሥጋ መይቱ ሽዑ ሲኦል እንቀጥቂጣ፣ ንቀዳሞት ወለድና ከናዲ ከደ፣ ነቶም አብ ጸልማት ዝነበሩ ዝነበሩ ካብ ድኑ ጸልማት ነጻ ከውጽኦም፣ ንአዳምን ሔዋን ብሥጋ ወደም ስለ ዝኾነ ነጻ ከውጽኦም ናብኦም ከደ። መስቀል ተሰኪሙ ናብኦም ከይዱ ምኽንያቱ ብኣኡ ገሩ ዓወት ስለ ዘምጽኤ። ውጽኡ እናበለ ነጻነት አወጀሎም ንሰማይ ሓዝዎም ከደ ይብለና ትውፊት። እዚ ኹሉ አብ አስተንትኖ ቀዳም ሥዑር ንረኽቦ። ድሕሪ ሞቱ ዝተረኽበ ጸጋ ክነስተንትን ከሎና ብፍሉይ ንሎሚ ዝኾነና እዚ ዝስዕብ ሓሳባት ንርኣ።

- **ሞት ኢየሱስ ናብ ብርሃን አሰጋጊሩና።** ሞቱ ንኹሉ ቀይርዎ። ንዘለውን ንዝሞቱን። ነቲ አብ መንጎ አምላኽን ሰብን ዝነበረ ጋጣ አልይዎ ሓዲስ ምዕራፍ ተኸፊቱ። ጸልማት ተቐንጢጡ ኩሉ ክርኢ ብርሃን ተሞሂቡ። ባዕሉ አብ ጸልማት ክነበር ዝመረጸ እንተ ዘይኮይኑ ክርስቶስ አብ መስቀል ምስ ሞተ ንኹሉ አብሪሁልና።
- **ብአዳምን ሔዋንን ዝተጻጸወ አፍደገ ሰማይ ብኢየሱስ ተኸፊቱ።** ኢየሱስ ንኹልና ደቂ አዳም ሓዲስ ሃገር እግዚአብሔር ክፈቱልና። ኣነ አብ ዘለኹም ክወስደኩም እየ ዝበለ ንሓዋርያት ንነፍስወከፍና ቦታ አብ ሰማይ አሰናዲዉልና አሎ። ክንኣትዎ ናትና ውሳኔ እዩ እቲ አፍ ደገ ግን ተኸፊቱ እዩ፣ ናይ ኩልና ድለት የድሊ አብ ቤት አምላኽ ክንኣቱ።
- **ጸላኢና ተሳዒሩ እዩ።** ሞት አብ ሕይወት ተለዊጡ። ናይ ኢየሱስ ሞት ንኣና ዝሀቦ እንተሎ ሓዲስ ሕይወት እዩ። ነጻነት ለቢስና ማለት ብርሃን ወይ ጸልማት ክንመርጽ አብ ውሳኔና ኮይኑ። ድሕሪ ውድቀት አዳም ሰብ ክመርጽ ይኸእል አይነበረን፣ ክርስቶስ አብ መስቀል ምስ ሞተ ሽዑ ሰብ ነጻ ኮይኑ ማለት ሰብ ክመርጽ ነጻነት የድልዮ እዚ ኸኣ እዩ ሞት ኢየሱስ ዘልበሰና። ሞተ ተሳዒሩ እዩ። ጳውሎስ ሓዋርያ ብክርስቶስ ሓራ ወጺእኩም ይብለና። ሓራ ዝወጸ አብ ባርነት ክምለስ እንተ ደለየ ናቱ ውሳኔ እዩ አምላኽስ ነጻ አውጺእዎ እዩ፣ እዚ እቲ ዝግበየ ጸጋ ትሩፋት ሞት ኢየሱስ እዩ።

- መዐልቲ ቀዳም ሥዑር መሰጋገሪት አብ ትንሣኤ እያ። ስለዚ ፍሉይ አስተንትኖ ክንገብረላ ግቡእ እዩ። ኣብ ሞንጎ ሞቱን ትንሣኤኡን ዝነበረ ጊዜ ክንሓስብ ከሎና ከም ሰብ መጠን ጊዜ ሓዘን ጊዜ ተስፋ ቁርጾት ኢና እንጽብ። ኣብ ሓዋርያት ዝተራእየ ከምኡ እዩ ገሊኦም ክሒዶም ገሊኦም ካብ ከተማ ክሃድሙ ተራእዮም ንኤማኑስ ዝሃድሙ ንኢየሱስ ሓዲጎሞ ናብ ካልእ ይኸዱ ነርም። ብሓጺሩ ኩነታት ሓዋርያትን ኣብኡ ዝኣምኑ ዝነበሩን ተቐይሩ። እንተኾነ እቲ ሓቂ ከምኡ ኣይነበረን። መላእኽቲ ኣብዚ የለን ንሕያው ኣብ መንጎ ሙታን ኣይትድለያኦ እናበሉ ነተን ኣብ መቓብር ዝመጸ ኣንስት ተዛሪበመን። ንሰን ንረሳ ክቐብእ መጺኣን እንተኾነ ዝተዋህበን መግልጺ ኣሎ ኣይሞተን። ኣብዚ ነቲ ኣብ ገሊላ እንከሎ ዝበለን ክዝክራ ይንገረን። ዕልተ ቀዳም እምብኣር ኢየሱስ ክርስቶስ መንነቱ ዝተገልጸላ ዕለት እያ ንሱ ወዲ ሕያው ኣምላኽ መድኅን ዓለም ምኃን ዝተራኣየላ ዕለት እያ። እቲ ሓለቓ ሚእቲ ንኹሉ ምስ ረኣዩ እዝስ ብሓቂ ጻድቕ ነሩ እናበለ ንኣምላኽ ኣመሰገኑ። (ሉቃስ 23:47)። ምስኡ ዝነበሩ እውን ቦቲ ዝኾነ ምስ ረኣዩ ልቦም እናወቕዑ ተመልሱ። ሞቱ ንሱ መን ምኃን ገሊጹልና።

ሎሚ መኃኒና ኣብ መቓብር ዝኣተወላ ግን ብሞት ናብ ሕይወት ዝሰገረላ ዕለት ዘኪርና ኣሎና። ሞት ኣፍደገ ሰማይ ከፋቲት ኮይና። ክርስቶስ ብዝያዳ ኣብ መንጎ ኣርድእቱ ከምዘሎ ተገሊጹ። ትንሣኤ ክንረክብ ሞት መጋበሪ ኮይኑ ክንትንሥእ ምስኡ ክንመወት ኣሎና። ምስ ክርስቶስ ምሟት ማለት ከኣ ካብ ኩሉ ምስ ክርስትስ ካብ ዝፈልየካ ምርሓቕ ማለት እዩ። ሎሚ ሰላም፣ሕድገት፣ ኣዊጅና ንኢየሱስ ምላኽ ኣሎኹ እንብለላ ዕለት እያ። ልብና ልብስና ጻዕድዩ ኣበሰርቲ ትንሣኤ ክንከውን ኣብቲ ሞቱ ንሓጢአት ንሙት ንኹሉ ብሉይ ሕይወትና ብጸጋ ትንሣኤ ንሓድሶ። ኩልና መንፈስ ትንሣኤ ለቢስና ንሓዲስ ስብከት ንበገስ። ንሱ ሰላም ንኣኻትኩም ይኸን ሰላመይ እህበኩም ኣሎኹ ክብለና ንዑ ኣብኡ ምስ ማርያምን ኩሎም ኣሕዋትናን ኮና “ትንሣኤኻ ንዝኣመና ብርሃንካ ስደደልና ንበሎ”።

ኣባ ንጉሠ ፍሥሓ